

Chuy n vi ng thăm Trung Hoa vào tháng 2, 1972 c a Nixon là thành qu c a hai năm bí m t ti p xúc gi a Washington và B c Kinh (t hè 1969 đ n hè 1971).

Chu Ân Lai và H Chí Minh

"Nixon cho r ng chính s c ng r n c a chúng ta trong v n đ Vi t Nam đã đ n đ ng cho chi n l c (c a Hoa K) m c dù th nh tho ng nó cũng gây ra m t chút ch m tr ," Kissinger vi t trong H i ký, ông cho r ng "Ch khi Hoa K t ra m nh m Á Châu thì m i có th làm cho ng i Trung Hoa kính tr ng." (2) B i v y, lúc này thì Trung Hoa đã kính tr ng, đi t i ch mu n hòa hoãn.

Tr c khi nh m ch c T ng Th ng, chính Nixon cũng đã tuyên b "Cu c chi n Vi t Nam là m t s đ ng đ u - ch ng ph i gi a Vi t Nam C ng Hòa và Vi t C ng hay gi a Hoa K và Vi t C ng - mà chính là gi a Hoa K và Trung C ng."

Nh v y, đ i v i Kissinger thì cu c chi n Vi t Nam cũng ch là đ ph c v cho chi n l c Hoa K Á Châu, đó là đi t i ch hòa hoãn v i B c Kinh. Còn v i Nixon thì Hoa K đã chi n đ u v i Trung C ng ch không ph i B c Vi t trên chi n tr ng Vi t Nam.

Ngay t 1969, năm đ u tiên c a nhi m k , T ng th ng Nixon đã nh n nh B c Kinh qua m i lái.

Đ u năm 1970 thì hai bên b t đ u nháy m t, trong m t cu c h p t i Tòa Đ i s Trung Hoa Warsaw (Ba Lan) vào ngày 20 tháng 1, 1970, Đ i s Hoa K Walter Stoessel b n ti ng: (3)

- "Hoa K s n sàng xem xét g i m t đ i di n sang B c Kinh đ th o lu n tr c ti p v i đ i di n c a các ng ài, ho c ti p đ n m t đ i di n c a chính ph các ng ài đ bàn lu n... v nh ng v n đ mà chúng ta có th đ ng ý v i nhau."

- "Chúng tôi s n sàng xem xét và th o lu n b t c ý ki n hay và g i ý nào." Đ i s Trung C ng Lei Yang đ p i, "đ th c s c i thi n m i bang giao gi a Trung Hoa và Hoa K . Nh ng cu c nói chuy n này có th ti p t c c p Đ i s ho c cao h n n a, ho c qua nh ng k n khác do hai bên đ ng ý."

Sau khi T ng Th ng Nixon t ý là ông mu n thăm vi ng Trung Hoa trong m t cu c ph ng v n v i tu n báo Time (tháng 10, 1970) thì hai tháng sau tín hi u phúc đ p c phát đi t B c Kinh (ngày 18 tháng 12). Trong m t cu c ph ng v n v i nhà báo Edgar Snow c a tu n báo Life, Ch t ch Mao có ý ki n: "Lúc này thì v n đ gi a Hoa K và Trung Hoa s ph i gi i quy t v i Nixon... và (chúng tôi) s vui lòng ti p chuy n v i ông ta (Nixon) v i t cách m t ng i đi du i ch hay t cách m t T ng Th ng."

Ông Snow thu t i i c a m t nhà ngo i giao Trung Hoa cao c p nói r ng "Nixon đang r i b Vi t Nam r i." Kissinger đ ng ý v i nh n xét này, và bình lu n r ng nh v y thì " q ng tr ng Thiên An Môn ng i ta còn hi u rõ đ ng h ng chính sách c a Hoa K v Vi t Nam còn h n là c công viên c a đ i h c Harvard," (n i mà phong trào ph n chi n đang lên m nh). (4)

Ngày 10 tháng 5, Kissinger g i Chu Ân Lai m t thông đ i p: "T ng Th ng Nixon đ ngh m t cu c g p g m t s kh i gi a Ph Tá An Ninh Qu c Gia, Ti n sĩ Kissinger và Th t ng Chu Ân Lai, hay b t c quan ch c cao c p nào cũng đ c." Cu c g p g s di n ra t i Hoa L c.

Ngày quy t đ nh:

- 31 Tháng 5, 1971.

- M c a: Ch ch a đ y m t tháng sau, phúc đ p t B c Kinh đã t i: "Ngày 31 tháng 5, 1971, chúng tôi nh n đ c m t thông đ i p k thú nh ng bí n c a ông Hilaly, Đ i s Pakistan," Kissinger k i. Thông đ i p này nói t i "M t b c đ i n v n dài đang đ c mang tay đ n t Pakistan... Hilaly tin ch c r ng Trung Hoa đã ch p nh n trên căn b n đ ngh c a chúng tôi." Và đ ng nh v y, ch hai ngày sau (2 tháng 6), thông đ i p c a ông Chu đã t i, xác đ nh là chính ph Trung Hoa ch p thu n đ ngh ti p m t s gi c a Hoa K : "Th t khó mà di n t ra đ c h t cái c m giác nh nh m h n đi c a tôi lúc y." (5)

- Khép c a: Sao nó ăn kh p v i nhau đ n th ? Cùng ngày 31 tháng 5, 1971, trong khi Tòa B ch c nh n đ c tin t c t B c Kinh thì ông Kissinger đang m t đàm i Paris. L ch s s ph i ghi nh n ngày này là ngày quan tr ng nh t trong cu c hòa đàm vì nó đánh đ u b c ngo t c a chính sách Hoa K v chi n tranh Vi t Nam. Trong su t th i gian hòa đàm bí m t, v n đ c hai bên B c Vi t và Hoa K đ u rút quân kh i Mi n Nam là v n đ chính y u, và cũng là v n đ s ng còn c a Mi n Nam.

Trong cu c h p v i phái đoàn B c Vi t hôm y, ông Kissinger đã nh ng b v nguyên t c căn

b n này.

Ngày 31 tháng 5, ông t i h p v i ông Xuân Th y căn nhà s 11 Rue Darthe, vùng Choisy-le-Roi ngo i ô Paris đ đ ngh m t k ho ch hòa bình m i. Ông Kissinger t i t l r ng dù T ng Th ng Nixon v n hoài nghi và e ng i v k ho ch Hoa K rút quân đ n ph ng này nh ng sau cùng thì cũng đã đ ng ý: "Đ ngh này đánh đ u b c ngo t ch a chính sách chúng ta v Vi t Nam... vì chúng ta đã đ ngh đ i m th nh t là đ t ra m t ngày tháng cho vi c rút quân. Chúng tôi đã b đi đòi h i c a chúng tôi v vi c hai bên cùng rút," và đ ng ý nh v y ch v i m t "đ i u ki n là Hà N i không mang thêm quân vào các n c Đông D ng n a."

Ông nói t i "b c ngo t" là vì t đ u t i lúc đó, nh chính Nixon đã tuyên b khi đ m ra l p tr ng hòa đàm sau khi lên ch c T ng Th ng: "Chúng tôi đã g t b vi c Hoa K tri t thoái đ n ph ng, ho c vi c ch p nh n t i Paris nh ng đ i u kho n che gi u m t s thua tr n."

Ngày 2 tháng 6, 1971 v a nh n đ c thông đ i p t B c Kinh, Nixon li n m i Kissinger vào phòng khách Lincoln trong B ch Cung u ng m t ly r u m nh và chúc m ng: "Henry, chúng ta hãy nâng ly đ chúc m ng không ph i cho cá nhân chúng ta hay s thành công c a chúng ta, hay cho nh ng chính sách c a chính ph đã giúp chúng ta có b c đ i n tín này, và có đ c đ m nay. Chúng ta hãy nâng ly đ chúc m ng cho nh ng th h t ng lai s có đ c c may s ng trong hòa bình v i nh ng đ i u chúng ta đã làm." (7) B i v y cho nên "t n i đ ng cay và s chia r do cu c chi n th t v ng này, chúng ta có th l i tr i d y v i m t ni m tin t ng c a toàn dân vào t ng lai đ t n c chúng ta."

□

Vào B c Kinh Qua C a Sài Gòn

Ngày 27 tháng 4, 1971 t i Tòa B ch c có cu c bàn b c v vi c ai s là s gi đi B c Kinh? Tho t đ u T ng Th ng Nixon đã tính ch n m t ng i khác ch không ph i là Kissinger. Đây cũng đ hi u vì trong cu n sách do tác gi Robert Dallek v a xu t b n Partner in Power - Nixon and Kissinger (Harper Collins, 2007) có nói đ n t ng quan có tính cách ganh đua gi a hai ng i và Nixon cũng không mu n cho Kissinger n i quá. V vi c ch n s gi , Nixon nói t i tên ông George Bush (c u T ng Th ng Bush, ông Bush cha), nh ng Kissinger g t ph t đ i:

- "Tuy t đ i không đ c, ông y quá m m y u và không đ c tình t l m."
- "Hay là đ ông Nelson Rockefeller v y?" Nixon h i.
- "Không, cũng không nên, vì ông y không có đ tình th n k lu t m c đ u cũng có th đ c." Kissinger nh n xét v Rockefeller, ng i ch cũ và ân nhân c a mình.

Th t ra thì Nixon cũng không a gi Rockefeller vì là đ i th cũ c a mình nên ông đ ng ý v i Kissinger và cho r ng "Rockefeller hay th t th ng". Nh v y thì còn ai n a? Kissinger bèn khôn khéo n i k t vi c g i s gi đi B c Kinh v i vi c k t thúc chi n tranh Vi t Nam đ đ Nixon: "Th a T ng Th ng, tr c đây tôi không nói ra đ i u này, nh ng n u chúng ta làm đ c chuy n này, chúng ta có th k t thúc (luôn c) v n đ Vi t Nam trong năm nay." Th là trúng t r i, và Kissinger đ c m t c h i th t hi m đ tr nên nhà ngo i giao n i t ng. Ông h m h tìm m i cách đ B c Kinh s m chính th c xác nh n chuy n vi ng thăm c a T ng Th ng Nixon đ còn đ B c Kinh s p x p. (8)

Đ c ch n đi B c Kinh, Kissinger vui v quá s c.

-
- (1) Richard Nixon, The Memoirs of Richard Nixon, trang 561-562.
 - (2) Henry Kissinger, The White House Years, trang 716.
 - (3) Nh trên, trang 684-687.
 - (4) Nh trên, trang 702-703.
 - (5) Nh trên, trang 726-727.
 - (6) Nh trên, trang 1018.
 - (7) Richard Nixon, s??, trang 727.
 - (8) The New York times, 2/28/2002.